

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

VILNIAUS VERSLO KOLEGIJOS
ANGLŲ KALBOS IR TARPTAUTINĖS KOMUNIKACIJOS
KETINAMOS VYKDYTI STUDIJŲ PROGRAMOS
VERTINIMO IŠVADOS

Grupės vadovas: Jolita Butkienė

Grupės nariai: Jolanta Bareikienė

Vilnius
2016

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Anglų kalba ir tarptautinė komunikacija
Studijų sritis	Humanitariniai mokslai
Studijų kryptis (šaka)	Anglų filologija (Q300), Anglų kalba (Q310)
Studijų programos rūšis	Koleginės studijos
Studijų pakopa	Pirmoji
Studijų forma (trukmė metais)	Nuolatinė (3 m.), iššęstinė (4)
Studijų programos apimtis kreditais	180
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Anglų kalbos profesinis bakalauras

TURINYS

I. ĮŽANGA	4
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	4
2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai	4
2.2. Programos sandara.....	7
2.3. Personalias	11
2.4. Materialieji ištekliai.....	12
2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas	13
2.6. Programos vadyba	14
III. REKOMENDACIJOS	15
IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS.....	17

I. IŽANGA

Ketinamą vykdyti koleginių studijų programą *Anglų kalba ir tarptautinė komunikacija* (toliau – Programa), kurią numato įgyvendinti Vilniaus verslo kolegija (toliau – Kolegija), vertino Studijų kokybės vertinimo centro (toliau – SKVC) sudaryta ekspertų grupė: grupės vadovė Jolita Butkienė ir Jolanta Bareikienė. Grupės darbą koordinavo ir jos vizito į kolegiją metu dalyvavo SKVC vyriausioji specialistė Aušra Leskauskaitė. Išorinio vertinimo tikslas – atlikti ketinamos vykdyti studijų programos kokybės analizę bei pateikti rekomendacijas studijų programai tobulinti. Vertinant Programą buvo remiamasi Kolegijos pateiktu ketinamos vykdyti studijų programos aprašu ir 2016 m. rugsėjo 15 d. vykusio ekspertų vizito į Kolegiją rezultatais.

Išorinį vertinimą ekspertų grupė pradėjo nuo ketinamos vykdyti studijų programos aprašo (toliau – Aprašas) ir jo priedų analizės. Programą vertinant vadovautasi kolegines studijas reglamentuojančiais įstatymais ir kitais normatyviniais teisės aktais: Laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašu (patvirtintas Švietimo ir mokslo ministro 2010 m. balandžio 9 d. įsakymu Nr. V-501 LR), Ketinamos vykdyti studijų programos aprašo rengimo, jos išorinio vertinimo ir akreditavimo metodika (toliau – Metodika) (patvirtinta SKVC direktoriaus 2013 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-23), kitais išoriniam vertinimui reikalingais dokumentais.

2016 m. rugsėjo 15 d. vyko ekspertų grupės vizitas į Kolegiją, kur ekspertai susitiko su Kolegijos administracija, Programos aprašo rengėjais, numatomais Programos dėstytojais, socialiniais dalininkais, susipažino su materialine baze (auditorijomis, biblioteka). Vizito pabaigoje administracijos atstovai ir dėstytojai buvo supažindinti su bendraisiais ekspertų grupės pastebėjimais.

2016 m. spalio mėn. ekspertų grupė parengė ir SKVC pateikė Programos vertinimo išvadų projektą, kuriame nurodytos rekomendacijos, į kurias Programos rengėjai turėjo atsižvelgti per 10 darbo dienų nuo projekto išsiuntimo dienos. Susipažinusi su Programos rengėjų atliktomis Programos korekcijomis, ekspertų grupė parengė galutines Programos vertinimo išvadas.

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai

Populiarėjant anglų ir kitų užsienio kalbų vartojimui versle, politiniame ir kultūriniame gyvenime, didėja specialistų, gebančių dirbti tarptautinėse organizacijose, poreikis. Tokius specialistus planuoja rengti Vilniaus verslo kolegija. Ketinamos vykdyti studijų programos

„Anglų kalba ir tarptautinė komunikacija“ tikslas – „parengti aukštos kvalifikacijos daugiakalbius tarptautinės komunikacijos specialistus, gebėsiančius efektyviai ir profesionaliai veikti ir teikti užsienio kalbos paslaugas įvairialypės komunikacijos, informacinių šaltinių kūrimo, vertimo ir platinimo tiksliniams adresatams srityse lokaliaje ir globalioje dalykinio bendravimo aplinkoje“ (Aprašas, psl. 3). Toliau Apraše teigiama, jog „AKTK studijų programos tikslas – parengti aukštos kvalifikacijos daugiakalbius tarptautinės komunikacijos specialistus, gebėsiančius efektyviai dirbti globalioje verslo aplinkoje“ (Aprašas, psl. 9). Atkreiptinas dėmesys, kad vertinimui pateikta anglų filologijos krypties (šaka – anglų kalba) programa, tačiau Programos tikslu pabrėžiama, jog bus rengiamas *tarptautinės komunikacijos* specialistas, taigi formuluojamas tikslas neatitinka numatomo teikti Anglų kalbos kvalifikacinio laipsnio. Visgi, susitikimo su Programos rengėjais metu buvo patikinta, jog Programa yra skirta rengti filologijos, ne komunikacijos studijų krypties specialistus.

Studijų Programos rengėjai plačiai apibūdina būsimo absolvento kompetencijas: jis gerai moka užsienio kalbas, turi darbo organizavimo, planavimo sugebėjimų, demonstruoja aukštą raštingumo lygį, turi supratimą apie verslą, projektų valdymą, verslo tarptautinę komunikaciją, išmano dalykinį bendravimą, o baigęs studijų programą absolventas bus pasirengęs dirbti tarptautinėse ir Lietuvos bendrovėse, gebės steigti ir organizuoti savo verslą. Pagirtina, jog Programos rengėjai greta anglų kalbos žada ugdyti ir platesnes kompetencijas, siūlo didelį antrosios užsienio kalbos (rusų, vokiečių, prancūzų, ispanų, švedų, kinų) pasirinkimą, tačiau kyla pagrįstų abejonių, ar pasiekęs antrosios užsienio kalbos A2 lygį, Programos absolventas gali vadintis „aukštos kvalifikacijos daugiakalbiu specialistu“, ar Programos trukmė ir turinys įgalina Programos absolventą „...numatyti komunikacijos strategiją“ (Aprašas, psl. 5). Programos rengėjams reikėtų apsvarstyti, ar ir kokią vertę suteikia antrosios kalbos studijos, kurios baigiamos A2 lygmeniu. Gal vertėtų atsisakyti antrosios užsienio kalbos ir šiuos kreditus išlaisvinti vertimo dalyko studijoms, ar, atvirkščiai, skirti daugiau laiko antrosios kalbos gebėjimų ugdymui, kadangi tai suteiktų Kolegijos absolventams konkurencinį pranašumą darbo rinkoje. Taigi, Programos tikslas yra per platus, per ambicingas ir sunkiai įgyvendinamas.

Programos apraše išskirtos penkios numatomų studijų rezultatų grupės: žinios ir jų taikymas, gebėjimai vykdyti tyrimus, specialieji gebėjimai, socialiniai gebėjimai, asmeniniai gebėjimai. Programos studijų rezultatai orientuoti į praktinių įgūdžių ir gebėjimų ugdymą. Tačiau jei Programos rengėjai ketina ugdyti plačias komunikacijos specialisto kompetencijas, šios kompetencijos turėtų atsispindėti ir Programos studijų rezultatuose. Taip pat, ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas gebėjimui rinkti marketingo ir komunikacijos sprendimams reikalingą informaciją, atlikti statistinę tyrimo duomenų analizę naudojant SPSS ar kitą

instrumentą, tačiau tokių studijų rezultatų ir atitinkamų studijų dalykų, kuriuose būtų numatyta realizuoti šiuos studijų rezultatus, Programoje nėra. Apraše teigiama, jog absolventai gebės „...efektyviai vartoti specialiąją anglų kalbą įvairiuose kultūriniuose ir profesiniuose kontekstuose“ (Aprašas, psl. 3), tačiau sunku būtų tikėtis, jog absolventai žinos pvz., ir teisės, ir verslo, ir politikos specialiąją anglų kalbą, todėl Programos rengėjams reikėtų patikslinti studijų rezultatus, tiksliau apibrėžiant kontekstus, kuriuose absolventai gebės demonstruoti įgytas žinias ir gebėjimus. Pastebima, jog ne visi studijų rezultatai pakankamai susieti su numatytais dėstyti dalykais (pvz. studijų rezultatas 3.3 „...geba atlikti tarpininko vaidmenį bendraudamas su užsienio partneriais“ susietas su *Šiuolaikinė anglų kalbos* dalyku).

Programos poreikis pagrindžiamas Lietuvos socialinių tyrimų centro, Darbo ir socialinių tyrimų instituto ir Vilniaus universiteto daugiakalbystės reiškinių tyrime atlikta darbo rinkos analize, Valstybinės studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) 2013–2020 metų plėtros programos nuostatomis. Programos rengime dalyvavo socialiniai partneriai: VšĮ „Investuok Lietuvoje“, „Western Union“ Lietuva, KPMS ir partneriai, Lietuvos edukologijos universiteto Filologijos fakultetas, Vilniaus universiteto Užsienio kalbų institutas ir Lietuvos marketingo asociacija. Vizito metu dalyvavę socialiniai partneriai (Western Union, UAB LAKONI, LIMA asociacija, nepriklausomas konsultantas) patvirtino specialistų, turinčių puikias užsienio kalbos žinias, komunikacinius gebėjimus ir išmanančių verslą, poreikį. Tačiau Apraše pasigendama gilesnės analizės apie panašias šiuo metu vykdomas studijų programas bei ketinamos vykdyti studijų Programos išskirtinumą. Apibendrinant galima teigti, jog Programos pavadinimas, numatomi studijų rezultatai, Programos turinys ir suteikiama kvalifikacija tik iš dalies dera tarpusavyje.

Atlikti pakeitimai po ekspertų rekomendacijų

Programos rengėjai atsižvelgė į ekspertų pastabas ir Programos tikslą pakoregavo. Po atliktų korekcijų Programos tikslas: „Parengti anglų kalbos profesinius bakalaurus, kalbos paslaugų specialistus, gebėsiančius efektyviai veikti ir teikti profesionalias užsienio kalbų paslaugas verslo komunikacijos, dalykinės dokumentacijos ir informacinių šaltinių kūrimo ir vertimo srityse. Šie specialistai bus įgiję tvirtus anglų kalbos gebėjimus ir antrosios užsienio kalbos pagrindus, tarpkultūrinės komunikacijos ir vertimo gebėjimus, išmanys verslo procesus, projektų valdymą, dalykinę komunikaciją ir galės įsidarbinti pardavimo, paslaugų teikimo ir klientų aptarnavimo srityse šalies ir tarptautinėse įmonėse“ (Aprašas, psl. 4) atitinka teikiamos vertinti programos kryptį, bet ir toliau lieka ambicingas, platus, apimantis daug veiklos sričių, nors absolventams bus suteikiamas Anglų kalbos profesinis bakalauras. Programos rezultatai papildyti specialiaisiais, socialiniais, kalbų tyrimų gebėjimais. Tačiau ne visi Programos studijų rezultatai pakankamai

susieti su numatytais dėstyti dalykais, pvz., studijų rezultatas 5.4: „Geba ugdytis verslumo kompetencijas, įgalinančias lanksčiai prisitaikyti prie sparčiai kintančių rinkos sąlygų ir leidžiančių efektyviai veikti profesinėje aplinkoje“ susietas su *Pragmatikos, Antrosios užsienio kalbos, Dalykinės lietuvių kalbos ir rašytinės komunikacijos* studijų dalykais, kurie ugdo kitas svarbias krypties kompetencijas. Studijų rezultatas „geba (...) organizuoti vidinę ir išorinę įmonės komunikaciją anglų kalba“ (Aprašas, psl. 5) yra strateginio lygmens uždavinys, reikalaujantis aukštesnių vadybos ir kalbos kompetencijų, todėl vargiai ar bus pasiekiamas šioje studijų programoje.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Kolegijos administracija bei socialiniai partneriai pritaria ir palaiko Programos rengėjų iniciatyvą įgyvendinti naują anglų filologijos krypties studijų programą *Anglų kalba ir tarptautinė komunikacija*. Programos apraše pabrėžiamas studijų programos orientavimasis į plačių praktinių kompetencijų ugdymą, didelė antrosios užsienio kalbos pasiūla, tačiau Programos tikslas per platus, sunkiai pasiekiamas per numatytą studijų laikotarpį.

2.2. Programos sandara

Programos apimtis –183 kreditai. Numatomos studijų formos – nuolatinė (3 metai) ir iššestinė (4 metai). Programos sandara iš esmės atitinka Švietimo ir mokslo ministro patvirtintus studijų programų bendruosius reikalavimus, tačiau Programos apimtis nėra pakankama tokiems ambicingiems studijų rezultatams pasiekti. Studijų dalykai semestruose išdėstyti netolygiai: I sem. – 31 kr., II sem. – 32 kr. III sem. – 30 kr., IV sem. – 33 kreditai. Kodėl pasirinkta tokia Programos trukmė, Apraše nėra pagrįsta.

Programos bendriesiems dalykams skiriama 15 kreditų, studijų krypties – 168 kreditai, laisvai pasirenkamieji dalykai – 9 kreditai, profesinės veiklos praktikoms – 30 kreditų, baigiamajam darbui – 9 kreditai. Kontaktinis darbas sudaro 31 proc. viso studentų krūvio.

Programos rengėjai teigia, jog Programa sudaryta iš studijų dalykų ir modulių, tačiau atidžiau panagrinėjus modulių sandarą, paaiškėjo, jog, modulio samprata Programoje įvairiai interpretuojama, pvz., Modulis 1: *Šiuolaikinė anglų kalba. Kalbiniai gebėjimai* atitinka Švietimo ir mokslo ministro įsakymu patvirtintą modulio sampratą (modulis – iš kelių turinio požiūriu susijusių dalykų sudaryta studijų programos dalis, turinti apibrėžtą tikslą, ir orientuota į tam tikrus studento gebėjimus; mažiausia galima modulio apimtis – 10 kreditų), tačiau *Tarptautinės komunikacijos* dalykai nėra susieti į vieną modulį (Apraše vadinama Moduliu), jie turi savo tikslus, vertinimo metodus. Dauguma studijų dalykų Programoje yra 3 kreditų apimties, nors tai ir atitinka formaliuosius reikalavimus, Programa atrodo kiek fragmentiška. Programos rengėjams

vertėtų pagalvoti, kaip sustambinti, apjungti kelis, turinio požiūriu susijusius dalykus į vieną modulį, numatyti bendrą tikslą, orientuotą į studijų rezultatus, dėstymo ir atsiskaitymo būdus, taip būtų išvengta turinio pasikartojimo ir sutaupomas laikas, pvz., modulyje 1 *Šiuolaikinė anglų kalba. Kalbiniai gebėjimai* nagrinėjama tema akademinis rašymas, bet vėliau studijų plane numatytas atskiras dalykas – *Akademinis rašymas* (Modulis 2 *Filologiniai pagrindai*). Programoje pasigendama dermės tarp studijų dalykų tikslų ir studijų turinio, pvz., *Gramatika* numatyta dėstyti du semestrus (I sem. - 3 kr. ir II sem. - 3 kr.), o vienas iš nurodytų dalyko tikslų – versti tekstus.

Kelia abejonių ir komunikacijos dalykų bloko studijų tikslai, rezultatai bei turinys. Pvz., *Tarpkultūrinės komunikacijos* studijų dalykas kažkodėl analizuoja organizacijos kultūrą, kaip pranešti apie geras ir blogas naujienas, nagrinėja klausymo įgūdžius, o turėtų daugiau dėmesio skirti šalių kultūrų bei kalbinės raiškos sąsajoms, skirtingiems bendravimo stiliams, nagrinėti egzistuojančius kultūrinius stereotipus, ir t.t. Nepaaiškinta ir *Marketingo komunikacijos ir vartotojų elgsenos dalyko* formavimo logika, kodėl po marketingo komunikacijos sistemų yra nagrinėjama vartotojų elgsena, po vertės vartotojui kūrimas – marketingo komunikacijos priemonės, jos gi vartotojui vertės nekuria. Dalyko *Komunikacija organizacijoje* studijų rezultatai labai siauri, neapima visų komunikacijos organizacijoje aspektų, o studijų rezultatas „*Geba taikyti įgytas žinias ir įgūdžius siekiant užtikrinti efektyvų bendravimą ir bendradarbiavimą su kolegomis ir verslo partneriais*“ yra iš dalies išorinės organizacijos komunikacijos objektas, todėl Programos rengėjams reikėtų arba keisti dalyko pavadinimą į *Organizacijos komunikacija* (Corporate communication) arba koreguoti studijų rezultatus ir nagrinėti tik vidinės komunikacijos temas. Dalyke *Tarptautinė komunikacija. Medijų kalba* neaiški turinio formavimo logika, marketingo ir reklamos temos turėtų būti nagrinėjamos dalyko pradžioje, ne pabaigoje. Dalykui *Integruotos verslo studijos* skirti 3 kreditai, tačiau dalyko turinys labai platus, vargu, ar studentas gali pasiekti numatytus studijų rezultatus, o ir kai kurie rezultatai nesuprantami, pvz., „Geba nustatyti argumentų ir idėjų, susijusių su verslo klausimais, svarbą ir koreliaciją“, arba negali būti šioje studijų programoje pasiekti, pvz., dalyko apraše teigiama, jog studentas „Geba atlikti nesudėtingus rinkos tyrimus, įvertinti jų rezultatus ir padaryti išvadas“ (Aprašas, psl. 95), nes Programoje nėra studijų dalyko, ugdančio gebėjimus atlikti tyrimus.

Programos rengėjams reikėtų atidžiau peržiūrėti ir atnaujinti literatūros šaltinius, pvz. *Moderniosios vertimo technologijos* pagrindinis vadovėlis 1994 m.; *Įvado į komunikacijos studijas* – 1998 m. Šaltiniuose nenurodomos duomenų bazės, neaišku, ar jos bus naudojamos. Praktikų išdėstymo laikas studijų plane bei praktikų tikslai, studijų rezultatai kelia abejonių.

Pvz., pirmoji praktika atliekama antrame semestre Kolegijoje. Sprendžiant iš pateikto aprašo tai nėra praktika, o praktinis kursas, kuriame ugdomos viešojo kalbėjimo, bendravimo, bendradarbiavimo kompetencijos. Studijų rezultatai, temos, numatytos Praktikos apraše kartojasi kituose Programos studijų dalykuose, pvz., dalyke *Šiuolaikinė anglų kalba. Kalbiniai gebėjimai*. Taigi neaišku, kokią papildomą vertę studentui sukuria tokia praktika jei ji atliekama Kolegijos, o ne organizacijos aplinkoje.

Neaiški *Baigiamojo darbo* koncepcija, formuluojami studijų rezultatai nėra susiję su studijų programos kryptimi, pvz., „Geba analizuoti informaciją apie įmonę/organizaciją, surinktą tyrimo metu, apibūdinti įmonės/organizacijos veiklos ypatumus bei parengti rekomendacijas dėl jos komunikacijos strategijos tobulinimo“ (Aprašas, psl. 118). Pagal Kolegijos pateiktą *Baigiamojo darbo* aprašą (Aprašas, 119), *Baigiamasis darbas* turi būti susijęs su baigiamosios praktikos vieta. Programos studentai atlieka vertimo baigiamąją praktiką, todėl nėra aišku, kaip „rekomendacijos dėl komunikacijos strategijos tobulinimo“ yra susijusios su baigiamąja vertimo praktika. Susitikimo metu išsiaiškinti *baigiamojo darbo* koncepcijos nepavyko. Jei *baigiamajame* darbe bus nagrinėjamos vertimo problemos, kyla klausimas, ar studentams pakanka teorinio ir praktinio pasirengimo, taip pat Programoje nėra numatyta nei vieno kursinio darbo, kuris parengtų studentus rašyti *baigiamąjį darbą*.

Nors Programos studijų krypties dalykų turinys atspindi naujausius mokslo, meno ir technologijų pasiekimus, skiriama daug dėmesio naujausioms tendencijoms tarp jų – socialinėms medijoms, Programoje trūksta nuoseklumo ir dermės tarp dalykų (modulių) bei dalykų (modulių) viduje, dermės tarp studijų rezultatų ir dalykų (modulių) turinio, taigi dalykų (modulių) turinys tik iš dalies leidžia pasiekti numatomus studijų rezultatus.

Atlikti pakeitimai po ekspertų rekomendacijų

Atsižvelgiant į ekspertų pastabas, buvo patikslinta studijų programos apimtis – 180 kreditų, suvienodintas kreditų skaičius semestruose – 30 kreditų. Peržiūrėtos Programos studijų rezultatų formuluotės, įtraukti studijų rezultatai, atspindintys gebėjimus vykdyti kalbinius tyrimus. Patobulinti studijų dalykų aprašai, kai kurie aprašai atnaujinti iš esmės (*Anglų kalbos sintaksė, Lingvistinė teksto analizė, Vertimas ir redagavimas*).

Tačiau studijų dalykai liko tie patys, nemaža jų dalis yra teoriniai, trūksta teorijos ir praktikos dermės, trūksta profesionalių praktikų, tarptautinių įmonių specialistų komunikacijos studijų dalykų bloke. Rekomenduotina aiškiau ir labiau motyvuotai pagrįsti, kodėl būtent šie komunikacijos dalykai yra įtraukti į Programą, aiškiau apsibrėžti komunikacijos lauką.

Išsamesnis dalykų įtraukimo į Programą pagrindimas padidintų komunikacijos studijų dalykų struktūros nuoseklumą, kuris užtikrintų teorinių ir praktinių žinių tęstinumą ir gilinimą.

Programoje vis dar trūksta nuoseklumo ir dermės tarp komunikacijos modulių bei modulių viduje. Pavyzdžiui, Programos rengėjai į *Įvadas į komunikacijos studijas* įtraukė *Empiriniai metodai. Turinio analizė* temas, tačiau joms nagrinėti skirti tik praktiniai užsiėmimai (4 val. seminarų/pratybų, 1 val. konsultacijų, 6 val. savarankiško darbo). Turinio analizės metodas skiriasi nuo literatūrinės teksto analizės formų, todėl šiam metodui įvaldyti būtinos ir teorinės žinios. Vertėtų pagalvoti, ar ši tema turėtų būti studijų dalyke.

Komunikacija organizacijoje studijų rezultatai praplėsti, tačiau jie labiau atspindi asmenines, komunikavimo grupėje/komandoje kompetencijas, tarp dėstomų temų nebuvo paminėti komunikacijos organizacijoje kanalai, metodai, funkcijos, trukdžiai, efektyvumo tyrimo metodai, nors jie įtraukti į dalyko studijų rezultatų sąrašą: „Geba tyrinėti įvairius komunikacijos organizacijoje aspektus: suformuluoti tyrimo problemą, parinkti tyrimo metodologija, išanalizuoti tyrimo rezultatus, padaryti išvadas ir pasiūlyti rekomendacijas dėl komunikacijos gerinimo galimybių“ (1 priedas, AKTK dalykų aprašai).

Marketingo komunikacijos ir vartotojų elgsenos dalyko studijų rezultatai ir turinys papildyti, tačiau šio studijų dalyko formavimo logika liko nepaaiškinta. Išanalizavus dalyko aprašą kyla abejonių dėl Programos studijų rezultatų pasiekiamumo ir atitinkamų kompetencijų įgijimo. Studijų rezultatai „Geba numatyti tikslinę auditoriją, nustatyti komunikavimo tikslus, numatyti biudžetą, sukurti komunikacinius pranešimus ir suplanuoti informacinius nešiklius kuriant poreikį ir paklausą, didinant prekės ženklo žinomumą, skatinant norą pirkti, kuriant vartotojų ir partnerių lojalumą“, „Geba tirti organizacijos marketingo komunikaciją: suformuluoti problemą, parinkti metodologija, išanalizuoti rezultatus, padaryti išvadas ir pasiūlyti rekomendacijas dėl komunikacijos kampanijos planavimo, strategijos ir taktikos“, „Geba kurti organizacijos informacinius ir reklaminius leidinius ir pateiktis atsižvelgdamas į komunikacijos kampanijos plano tikslus. Geba parinkti optimalius komunikavimo elementus, efektyviai juos apjungti į vientisą ir koordinuotą visumą, išsamiai ir tinkamai perteikti informaciją tiksliniam vartotojui efektyviausiais būdais“ (1 priedas, AKTK dalykų aprašai) negali būti pasiekti, kadangi studentai neturi elementarių rinkodaros pagrindų, o 4 kreditų apimties studijų dalykas yra nepakankamas. Studijuoti *Marketingo komunikaciją* be rinkodaros pagrindų (rinkodaros sampratos, vertės vartotojams kūrimo sampratos, rinkodaros aplinkos sampratos, rinkodaros strategijos, prekės, paslaugos, prekės ženklo formavimo principų, kainodaros principų ir t.t.) yra neįmanoma. Šios temos tik iš dalies atspindi *Integruotų verslo studijų* dalyko pakoreguotame apraše, tačiau jis dėstomas tame pačiame semestre kaip ir

Marketingo komunikacija ir vartotojų elgsena, o dalykų eiliškumas Programos apraše nėra atskleistas.

Programos rengėjai padidino *Integruotos verslo studijos* dalyko apimtį iki 6 kreditų, taip lyg ir atsižvelgė į ekspertų rekomendaciją, tačiau sujungus su *Projektų valdymo* studijų dalyku, studijų dalyko tikslas, studijų rezultatai ir turinys tarpusavyje nedera, kaip ir ankstesniame dalyko apraše, kai kurie studijų rezultatai yra nesuprantami („Geba nustatyti argumentų ir idėjų, susijusių su verslo klausimais, svarbą ir koreliaciją“, „Supranta skirtingų interesų identifikavimo priemonės, geba jomis naudotis...“ (1 priedas, AKTK dalykų aprašai).

Programos rengėjai peržiūrėjo praktikų aprašus, patobulintas pirmosios, Mokomosios dalykinės komunikacijos praktikos aprašas, išplėsta šios praktikos sampratą, tačiau būtų tikslinga, kad II praktikos pavadinimas atspindėtų turinį.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Programos stiprybėmis galima laikyti Programos tarpdiscipliniškumą, daug dėmesio skiriama socialinėms medijoms. Tačiau Programoje vis dar trūksta dėmesio tarp studijų rezultatų ir studijų dalykų turinio, komunikacijos krypties ir verslo studijų dalykų studijų rezultatams trūksta aiškumo, apibrėžtumo, pagrįstumo, baigiamojo darbo koncepcija toliau turėtų būti gryninama.

2.3. Personalas

Programos studijų plane numatytus dalykus dėstys keturi mokslininkai, dirbantys docento pareigose ir dvidešimt vienas lektorius. Dauguma dėstytojų turi pakankamai pedagoginės ir praktinės patirties. Darytina išvada, jog numatomų dėstytojų skaičius yra pakankamas numatomiems studijų rezultatams pasiekti ir atitinka teisės aktų reikalavimus. Išanalizavus dėstytojų gyvenimo aprašymus, galima teigti, kad mokslo laipsnį turintys dėstytojai dirba kitose aukštojo mokslo institucijose, publikacijos, susijusios su vertinama programa, taip pat priklauso kitoms institucijoms. Pilnu etatu Kolegijoje dirbančių dėstytojų publikacijos negausios, mažai susijusios su dėstomais dalykais. Komunikacijos dalykus dėsto kalbos specialistai, išskyrus, Edmundą Piesarską ir Andrejų Račkovskį, tačiau taikomųjų mokslinių tyrimų šioje srityje jie neatlieka, publikacijų neturi, todėl neaišku, kaip Kolegija toliau ketina vystyti šią studijų kryptį. Taigi, numatomų dėstytojų kvalifikacija iš dalies tinkama pasiekti numatomus studijų rezultatus.

Kolegija sudaro sąlygas dėstytojams tobulintis, susitikimo su dėstytojais metu buvo įvardintos galimybės dalyvauti konferencijose, mobilumo programose, tačiau kaip skatinti

vykdyti taikomuosius tyrimus, vystyti dėstytojų mokslines kompetencijas, Kolegija strategijos neturi.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Studijų programos stiprybe įvardintinas dėstytojų entuziazmas, domėjimasis studentais, jų poreikiais, pakankama pedagoginė ir praktinė patirtis, o tai yra neabejotinai reikšmingas Programos privalumas. Tačiau reikia pastebėti, kad studijų programa rengiama neturint pakankamai nuolatinių mokslinį laipsnį turinčių studijų krypties dalykų dėstytojų, kurie užtikrintų baigiamųjų darbų kokybę ir studijų programos kokybę apskritai. Programoje trūksta ir komunikacijos srities profesionalų/praktikų, kurie galėtų praturtinti studijų programą.

2.4. Materialieji ištekliai

Numatytos patalpos studijoms yra tinkamos ir jų pakanka. Kolegijos studijų infrastruktūra yra geros būklės, į pastato rekonstrukciją investuota virš 581 286 EUR, įrengtos naujos erdvios auditorijos, patogios kompiuterinės laboratorijos. Visos auditorijos ir laboratorijos aprūpintos naujais baldais, paskaitų dėstymui reikalinga multimedijos įranga. Internetinis bevielis ryšys apima visą Kolegijos teritoriją ir techninės galimybės neriboja prisijungusių kompiuterių skaičiaus. Studijų programos studentai gali naudotis visais turimais programinės įrangos paketais, kaip ir SDL Trados studio 2011; SDL Passolo ir pan. Kolegijos darbo laikas ir bibliotekos darbo laikas yra priderintas prie abiejų studijų formų studentų poreikių. Kolegijos bibliotekoje bus talpinami Programoje dėstomų studijų dalykų konspektai, paskaitų pateiktys, metodiniai nurodymai bei skaitiniai. Metodiniai ištekliai (vadovėliai, knygos, periodika, duomenų bazės) yra tinkami ir visiems prieinami. Medžiaga bus pateikiama ir elektroniniu būdu: Kolegijos tinklapyje, Moodle aplinkoje. Čia taip pat bus talpinami visų dėstomų dalykų konspektai, dalykų paskaitų pateiktys bei metodiniai nurodymai.

Taigi, studijoms numatomų patalpų kiekis yra pakankamas, studijų aplinka yra palanki mokymuisi. Numatyta įranga studijoms tinkama ir jos pakanka. Kolegija taip pat pateikė ir planuojamų įsigyti ateityje materialinių resursų planą, kuris yra tinkamas ir pakankamas.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Kolegijos materialieji ištekliai naudojami racionaliai ir yra visiškai adekvatūs numatomos programos vykdymui.

2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas

Programos apraše nurodomos priėmimo sąlygos, kurios skelbiamos Kolegijos tinklapyje, tačiau reikėtų aiškiau apibrėžti, kokie priėmimo reikalavimai bus taikomi užsienio studentams, kadangi Kolegija planuoja šią studijų programą siūlyti ir užsienio rinkoms.

Norint gerinti studijuojančiųjų pasiekimus, Kolegijoje vykdomas studentų lankomumo monitoringas, teikiama akademinė pagalba studentams konsultacijų valandomis, Moodle aplinkoje. Studentų pasiekimų vertinimo sistema aiški, vieša ir tinkama studijų rezultatams įvertinti. Šią sistemą reglamentuoja VVK studijų rezultatų vertinimo tvarka. Kolegijoje taikoma kaupiamojo balo struktūra, kuri pateikiama kiekvieno dalyko apraše ir yra pristatoma studentams pirmo užsiėmimo metu. Programoje taikomi įvairūs studentų pasiekimų vertinimo metodai (testas, egzaminas, projektinis, grupiniai darbai, prezentacijos) yra tinkami studijų rezultatams įvertinti. Kiek detalesnės informacijos trūksta apie praktikų atlikimą ir praktikų vietų tinkamumą, kadangi pati praktikų koncepcija dar nėra pilnai išgryninta. Baigiamojo darbo rašymo tvarka taip pat nėra aiški: Apraše (Aprašas, psl. 31) teigiama, jog studentai bus skatinami su įmonės vadovu suderinti temą, kuri būtų aktuali, tačiau nenurodoma, kas ir kaip tvirtins baigiamojo darbo temas ir užtikrins, kad jos atitiktų studijų programos kryptį. Sąžiningo studijavimo užtikrinimo principai numatyti VVK bendrosios ir akademinės etikos kodekse.

Studentai bus skatinami dalyvauti mokslo ir taikomojoje mokslo veikloje: kasmet kolegija organizuoja Tarptautinę studentų projektų konferenciją taikomųjų mokslų srityje. Studijų metu studentams bus sudaromos sąlygos dalyvauti judumo programose – ERASMUS+ studijoms, praktikai, tarptautinėse praktikose, projektinėse veiklose. Pagal Erasmus+ mainų programą ir kitas pasirašytas bendradarbiavimo sutartis į Kolegiją atvyksta dėstytojai iš partnerinių institucijų skaityti paskaitų studentams ar vesti seminarų Kolegijos personalui arba dalyvauti personalo mokymuose.

Kolegija remia studentų organizuojamus renginius, studentams ir darbuotojams nuomoja „Sigmos“ sporto salę, kurioje jie gali žaisti krepšinį ir tinklinį. Kolegijos patalpose, bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, organizuojamos parodos, meniniai, kultūriniai bei technologiniai renginiai, iš kurių daugelis yra atviri ir visuomenei.

Atlikti pakeitimai po ekspertų rekomendacijų

Atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas, Programos aprašas papildytas informacija apie užsieniečių priėmimą studijuoti Kolegijoje. Užsieniečių, ne ES piliečių priėmimą apibrėš kasmet tvirtinamos Užsienio piliečių priėmimo taisyklės, numatyta vidurinės mokyklos pažymių konvertavimo tvarka, anglų kalbos bei motyvacijos studijoms vertinimas.

Patikslintos *Baigiamojo darbo ir Baigiamosios praktikos* sampratos. Numatyta *Baigiamąją praktiką* sieti su *Baigiamojo darbo* rašymu, *Baigiamoji praktika* traktuojama kaip svarbus Baigiamojo darbo rengimo etapas. Pateikta informacija apie *Baigiamojo darbo* rašymo ir *Baigiamosios praktikos* santykį: temos pasirinkimą, tyrimo atlikimą, konsultavimą. Nurodyta *Baigiamojo darbo* rengimo procedūra bei ją reglamentuojantys dokumentai. Tačiau reikėtų išgryninti taikomųjų tyrimų tematiką, baigiamųjų darbų temas, kad jos pilnai atitiktų studijų programos tikslą ir suteikiamą kvalifikacinį laipsnį, pvz., pateiktos baigiamųjų darbų temos *Social media as a positive force for communication. How social networks can help in maintaining communication with customers* neatitinka numatomo teikti kvalifikacinio laipsnio. Taip pat reikėtų patikslinti *Praktika įmonėje* studijų rezultatus, pvz., „*Geba profesionaliai nagrinėti patikėtą vaidmenį*“, atsisakyti studijų rezultatų, kurie šiame studijų dalyke negali būti pasiekti, pvz., „*Geba efektyviai dalyvauti įvairioje įmonės veikloje. Geba analizuoti ir aptarti įmonės plataus spektro verslo ir rinkodaros klausimus įmonės viduje ir su išorės interesantais*“.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Pagrindinėmis studijų eigos ir jos vertinimo stiprybėmis laikytina numatyta studentų paramos ir konsultavimo sistema, mobilumo ir mokslinės veiklos skatinimo iniciatyvos. Tačiau reikėtų išgryninti taikomųjų tyrimų tematiką, baigiamųjų darbų temas, kad jos pilnai atitiktų studijų programos tikslą ir suteikiamą kvalifikacinį laipsnį.

2.6. Programos vadyba

Vidinė Kolegijos studijų kokybės vertinimo sistema organizuota atsižvelgiant į Mokslo ir studijų įstatymo nuostatas bei Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo nuostatas ir gaires (ESG) bei kitus Kolegijos veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus. Atsakomybė už Programos vykdymą ir studijų kokybę paskirstoma visiems Kolegijos padaliniais ir struktūriniais vienetams pagal jų įgaliojimus ir kompetenciją. Sprendimų priėmimas vykdamas studijų programos priežiūrą numatomas atlikti pagal schemą: Programos komitetas – Katedra – Kolegijos akademinė taryba. Katedra yra pagrindinis atsakomybės centras, užtikrinantis programos vykdymą, priežiūrą ir tobulinimą. Katedra priimdama programos tobulinimo sprendimus bendradarbiauja su studijų programos komitetu. Apraše teigiama, jog periodiškai renkama ir analizuojama informacija ir duomenys apie programos įgyvendinimą, vidinio ir išorinio vertinimo rezultatai veiksmingai panaudojami vykdamas programą, tačiau nėra paaiškinta, kas šiuos duomenis renka, kas teikia grįžtamąjį ryšį, kas rengia ir tvirtina kokybės gerinimo planus. Taip pat nėra aprašyti planavimo procesai bei už juos atsakingi asmenys/struktūros, pvz., kas užtikrina, kad programa atitinka aktualius teisės aktų reikalavimus, kas tvirtina/atsako už

parengtus dalykų aprašus, kas kiek laiko atnaujinami dalykų aprašai, kas inicijuoja šį procesą. Taigi, atsakomybė už programos įgyvendinimą ir priežiūrą, sprendimų priėmimą nėra pakankamai aiški. Kolegijai rekomenduotume naudoti pasilyginimo metodą (angl. benchmarking), ne tik kokybės užtikrinimo, bet ir studijų organizavimo, vykdymo, curriculum formavimo srityse. Taip pat Kolegijos administracija turėtų ugdyti darbuotojų, atsakingų už studijų kokybę, kompetencijas, organizuoti seminarus/susirinkimus, kuriuose būtų aptariami aktualūs studijų kokybės klausimai, pokyčiai teisinėje bazėje. Taigi, instituciniame lygmenyje kokybės užtikrinimo procesai apibrėžti, tačiau programos, studijų dalyko lygmenyje, jei ir yra tokie procesai, tai atsakomybės nėra aiškiai suformuluotos.

Susitikimo su socialiniais partneriais metu paaikškėjo, jog jie buvo įtraukti į Programos rengimo procesą, bei yra pasirengę dalyvauti Programos realizavime, sudaryti galimybes atlikti mokomąsias praktikas, rengti baigiamuosius darbus, įdarbinti Programos absolventus.

Atlikti pakeitimai po ekspertų rekomendacijų

Nors Programos rengėjai Programos apraše papildė Kokybės valdymo dalį, tačiau trūksta aiškios informacijos apie Programos vadovo, Programos komiteto vaidmenį, pvz., “*Studijų dalyko kokybės vertinimas vykdomas dėstytojo ir derinamas su katedros vedėju, ir/ar direktoriaus pavaduotoju akademinėi veiklai tiek struktūriškai formuojat dalyką, tiek jį dėstant*” (Aprašas, psl.41)

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybė

Srities stiprybe galima laikyti aktyvų socialinių dalininkų dalyvavimą Programos rengimo procese. Tačiau pasigendama sinergijos ir efektyvesnio bendradarbiavimo tarp Programą rengusių dėstytojų. Kas atsako už studijų dalyko kokybę, nėra aiškiai apibrėžta, pvz., dalykų aprašuose pateiktas studijų dalyką koordinuojantis dėstytojas ir studijų dalyko aprašą parengęs asmuo, koks santykis tarp jų, nėra apibrėžta. Nėra aiškus ir Programos vadovo bei Programos komiteto vaidmuo.

III. REKOMENDACIJOS

III. 1. Rekomendacijos, kurias studijų Programos rengėjai turi atlikti per 10 darbo dienų nuo išvadų projekto išsiuntimo dienos:

1. Performuluoti Programos tikslą, užtikrinti Programos tikslo ir teikiamos kvalifikacijos dermę. *Programos rengėjai į šią rekomendaciją atsižvelgė.*

2. Sukonkretinti Programos tikslą, užtikrinti, kad jis atspindėtų koleginių studijų programoms keliamus reikalavimus, būtų pasiekiamas ir išmatuojamas. *Programos rengėjai atsižvelgė dalinai, todėl rekomendacija išlieka.*
3. Peržiūrėti Programos sandarą ir naudoti modulio sąvoką pagal teisės aktuose patvirtintą apibrėžimą (Laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašu (patvirtintas Švietimo ir mokslo ministro 2010 m. balandžio 9 d. įsakymu Nr. V-501)). *Programos rengėjai į šią rekomendaciją atsižvelgė.*
4. Peržiūrėti Programos studijų rezultatų formuluotes, įtraukti studijų rezultatus, atspindinčius gebėjimus vykdyti tyrimus. *Programos rengėjai į šią rekomendaciją atsižvelgė, įtraukė studijų rezultatus atspindinčius gebėjimus vykdyti kalbinius tyrimus.*
5. Peržiūrėti ir atnaujinti studijų dalykų aprašus, atsižvelgiant į numatomus Programos studijų rezultatus, atitinkamai peržiūrėti dėstomas temas, kad būtų išvengta persidengimo. *Programos rengėjai atsižvelgė dalinai, todėl rekomendacija išlieka.*
6. Programoje numatytų komunikacijos dalykų struktūra yra potencialiai tinkama komunikacijos kompetencijų formavimui, tačiau rekomenduotina pergalvoti ir aiškiau pagrįsti, kodėl būtent šie dalykai yra įtraukti į konkrečius studijų modulius (Marketingo komunikacija ir vartotojų elgsena), peržiūrėti temų išdėstymo logiką dalykuose. *Programos rengėjai atsižvelgė dalinai, todėl rekomendacija išlieka.*
7. Peržiūrėti Mokomosios dalykinės komunikacijos praktikos koncepciją, numatyti sąlygas ją atlikti įmonėse. *Programos rengėjai į šią rekomendaciją atsižvelgė.*
8. Aiškiai apibrėžti Baigiamojo darbo koncepciją, susieti ją su Baigiamąja praktika, parengti Baigiamojo darbo reikalavimus. *Programos rengėjai atsižvelgė dalinai, todėl rekomendacija išlieka.*

2. Rekomendacijos, kurias reikia atlikti vėliau, studijų programos įgyvendinimo eigoje:

1. Siekiant užtikrinti Programos studijų kokybę ir tęstinumą, į dėstytojų kolektyvą įtraukti daugiau komunikacijos krypties specialistų, turinčių mokslinio ir/ar praktinio darbo patirties.
2. Aiškiau apibrėžti, kaip bus plėtojami Programos krypties taikomieji tyrimai, užtikrinamas dėstytojų kompetencijų ugdymas šioje kryptyje.
3. Teikti paramą dėstytojams kaip formuluoti, taikyti studijų rezultatus studijų turiniui projektuoti ir vertinimo kriterijams nustatyti, vertinimo metodams parinkti ir vertinimo priemonėms parengti.
4. Sudaryti studijų programos komitetą, kuris užtikrintų studijų kokybę ir atstovautų įvairias suinteresuotųjų grupes (studentus, dėstytojus, administracijos atstovus, socialinius dalininkus).

IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS

Vilniaus verslo kolegijos ketinama vykdyti studijų programa *Anglų kalba ir tarptautinė komunikacija* vertinama **teigiamai**.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balai
1	Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai	2
2	Programos sandara	2
3	Personalas	2
4	Materialieji ištekliai	4
5	Studijų eiga ir jos vertinimas	2
6	Programos vadyba	2
	Iš viso:	14

1-Nepatenkinamai (yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)

2-Patenkinamai (tenkina minimalius reikalavimus, reikia tobulinti)

3-Gerai (sistemiškai plėtojama sritis, turi savitų bruožų)

4-Labai gerai (sritis yra išskirtinė)

Grupės vadovas: Jolita Butkienė

Grupės nariai: Jolanta Bareikienė